

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/70908

Sayı : 72079556-610- 795
Konu : Soru Önergesi (7/70908)

U. /10/ 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 19.09.2022 tarihli ve 1078355 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Züleyha GÜLÜM tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/70908 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Derya YANIK
Bakan

Ek: Cevap Metni (3 sayfa)

İstanbul Milletvekili Sayın **Züleyha GÜLÜM**'e Ait 7/70908 Esas Numaralı Yazılı
Soru Önergesine İlişkin Cevap Metni

Ülkemizde engelli kişilerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını temin ve teşvik etmek üzere alınması gereken tedbirler politika düzeyinde benimsenmiştir. Engellilik konusunun tüm politika alanlarında gözetilerek, hak temelli bir yaklaşımla kurgulanması ve engelli bireylerin karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması ülkemizin engellilik politikasının esasını oluşturmaktadır.

Engellilere sunulan hizmetler farklı bakanlıklar ve kurumlar tarafından yürütülmekle birlikte engellilerin haklarını kullanabilmelerini teşvik etmek, engellilere yönelik politika ve hizmetleri geliştirmek üzere Bakanlığımız ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde çalışmalar yürütmektedir. Engelli bireylerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını öngören Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS) ülkemiz tarafından 2009 yılında onaylanmış ve Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokol ise 2015 yılında onaylanmıştır. EHİS'in 33 üncü maddesi gereği odak kurum olan Bakanlığımız, Sözleşme'nin uygulanmasının teşvik ve temin edilmesi ile izlenmesini sağlamak üzere ilgili ve sorumlu taraflarla iş birliği içinde çalışmalar yürütmektedir.

Bu kapsamda kadın ve kız çocukları dâhil olmak üzere tüm engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum olma yolunda, ülkemizin vizyonunu ortaya koyan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, kamu kurum ve kuruluşları, engellilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve bu alanda çalışmalar yürüten akademisyenlerin katılımıyla 2021 yılı içerisinde tamamlanmıştır. 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, ülkemizin engellilik konusundaki topyekûn yaklaşımını ortaya koyarak tüm politika, program ve hizmetlerde engellilik konusunun hak temelli ve içermeci bir anlayışla ve güçlü koordinasyonla ele alınmasını amaçlamaktadır. 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi 3 Aralık 2021 Dünya Engelliler Günü'nde Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından ilan edilmiştir.

Engelli bireylere yönelik 2030 yılına kadar geliştirilecek politikalara ve sunulacak hizmetlere yön vermesi amacıyla hazırlanan Engelsiz Vizyon Belgesi; "İçermeci ve Erişilebilir Toplum", "Hakların Korunması ve Adalet", "Sağlık ve İyi Hali", "Kapsayıcı Eğitim", "Ekonomik Güvence", "Bağımsız Yaşam", "Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar" ve "Uygulama ve İzleme" olarak 8 başlık altında, 31 hedef ve 107 eylem alanından oluşmaktadır. Bu Vizyon Belgesi ile meslek edinme ve istihdam hakkı "Ekonomik Güvence" amacı altında ele alınmış ve engelli bireylerin ekonomik statüsünü güçlendirmek üzere hedefler belirlenmiştir. Ayrıca, ayrımcılık yapılmaması ve fırsat eşitliği 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nin dayandığı temel ilkeler arasında sayılmıştır. "İçermeci ve Erişilebilir Toplum" amacı altında engellilik alanında hak temelli yaklaşımın yaygınlaştırılması dahil engellilerin yaşamın her alanına dahil olduğu erişilebilir bir toplum inşa etmek amacı ile hedefler belirlenmiştir. Vizyon Belgesi'nin "Hakların Korunması ve Adalet" amacı altında engelliliğe dayalı ayrımcılıkla mücadele ederek eşitliği tesis etmek ve engellilerin sömürü, şiddet, işkence, aşağılayıcı muamele ve ceza gibi insan onur ve haysiyetini zedeleyici muamelelerden korunmasını sağlamak üzere hedefler öngörülmüştür.

2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nin amaç ve hedeflerinin 3'er yıllık eylem planları ile hayata geçirilmesi öngörülmüştür. İlk üç yıla ilişkin gerçekleştirilecek faaliyetleri içerecek

Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı'nın hazırlık çalışmaları ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile engellilik alanında faaliyet gösteren STK'ların katkı ve katılımları ile tamamlanma aşamasına gelmiştir.

Diğer taraftan; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun "Tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesinin (c) ve (d) fıkralarında tanımlanan engelli bireylerden bakıma ihtiyacı olan ve ailesi yanında kalması mümkün olamayan engelli bireylere aynı maddenin (f) fıkrasında belirtilen yatılı ve resmi engelsiz yaşam, bakım, rehabilitasyon ve aile danışma merkezlerinde öncelikle insan onuruna ve engelli haklarına uygun olarak bakımına, beslenmesine, korunmasına, becerilerinin geliştirilmesine ve sosyal hayata uyumuna ilişkin bakım ve sosyal rehabilitasyon hizmetleri sunulmaktadır.

Bedensel, zihinsel ve ruhsal engelli bireylerin tespiti, incelenmesi, bakım hizmetleri ve aile danışmanlığı hizmetlerinin niteliği ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar, 03.09.2010 tarih ve 27691 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Engellilerin Bakımı Rehabilitasyonu ve Aile Danışmanlığı Hizmetlerine Dair Yönetmelik" ile belirlenmiştir. Bu kapsamda, sosyal inceleme yapılması sonucunda hazırlanan Sosyal İnceleme Raporu ile ilgili mahkemelerce verilen bakım tedbir kararı veya bir bakım merkezine yerleştirilme kararı doğrultusunda engelli kadınlar ve kız çocukları dahil olmak üzere engelli bireyler korunma ve bakım altına alınmaktadır. Ağustos 2022 tarihi itibarıyla, 104 Resmi Engelli Bakım Merkezin de 7.024 engelli bireye yatılı bakım hizmeti verilmektedir. Bu merkezlerde hizmet alan zihinsel engelli sayısı 4.252'dir.

Bakanlığımıza bağlı bakım ve rehabilitasyon merkezlerinin yanında özel bakım merkezleri de mevcuttur. Kanunen belirlenen kriterlere uygun, bakım gereksinimi duyan engelli bireyler özel bakım merkezlerine yerleştirilmekte ve ücreti Bakanlığımızca karşılanmaktadır. Özel Bakım Merkezleri sayısı 2022 yılı Ağustos itibarıyla 300 olup, yararlanan engelli birey sayısı 26.326'dir. Bu merkezlerden hizmet alan zihinsel engelli sayısı 7.829'dur.

Engelli kadınlar ve kız çocukları dahil olmak üzere engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarını sağlamak ve bağımsız yaşama geçişi kolaylaştırmak amacıyla 20.10.2016 tarih ve 109245 sayılı Engelli Bireylere Yönelik Umut Evleri Yönergesi hükümlerince yürütülen ve resmi bakım rehabilitasyon ve aile danışma merkezlerine bağlı olup ev tipi sosyal hizmet kuruluşu olarak adlandırılan ve ek ünite şeklinde konumlandırılan, engelli bireylerin müstakil veya apartman dairelerinde en fazla 6 kapasiteli olarak hizmet verdiği umut evlerinde bakım hizmetinin yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Resmî yatılı bakım merkezlerine bağlı 149 umut evi bulunmakta olup hizmet alan engelli birey sayısı 654'tür.

Engelli aylığı ve engelli yakını aylığı gibi sosyal yardımların yanı sıra 2828 sayılı Kanun kapsamında ekonomik ve sosyal yoksunluk içinde bulunan bakıma muhtaç engelli bireylere bakım veren engelli yakınına evde bakım yardımı verilmektedir. Bu yardımdan yararlanan kişi sayısı yaklaşık 554.434 olup, bu hizmet modelinden çoklu engeli olan bireyler de dahil olmak üzere zihinsel engelli bireyler de faydalanmaktadır.

Avrupa Birliği IPA II kapsamında finanse edilen Dünya Sağlık Örgütü Koordinatörlüğünde Bakanlığımız ile Sağlık Bakanlığı iş birliğinde " Zihinsel/Ruhsal Engelli Bireyler İçin Sosyal İçerme Projesi" yürütülmektedir.

Proje kapsamında;

- Sağlık Bakanlığı ve Bakanlığımız personeline yönelik Dünya Sağlık Örgütü tarafından “Ruh Sağlığı Hastaneleri ve Sosyal Bakım Kurumlarında Tecrit ve Kısıtlama Kullanımını Azaltma Stratejileri Eğitici Eğitimi” uygulamalı ve iki aşamalı olarak verilmiştir.
- Engelli bireylere hizmet vermekte olan bakım ve rehabilitasyon merkezlerinde kullanılmak üzere Dünya Sağlık Örgütü uluslararası uzmanları, akademisyenler, Bakanlık personeli, kuruluşlardan temsilcilerin katılımı ile “Birey Merkezli Plan Formu ve Birey Merkezli Plan Hazırlama Rehberi” oluşturulmuştur. Birey merkezli plan hazırlamanın amacı; Bireyi; sağlık, güvenlik, kişisel özellikler ve yaşamına ilişkin konular çerçevesinde detaylı bir şekilde analiz ederek kişiye özel planla yaşam doyumu, kendini gerçekleştirme, yeteneklerini fark etme ve yetenekleri doğrultusunda yaşam becerileri kazandırma ile birlikte üretken, mutlu ve sağlıklı bir birey olma yolunda hayatında ilerleme kaydetmesine yardımcı olmaktır.

Birey Merkezli Plan Hazırlama Rehberi eğitim programı “Birey Merkezli Plan Hazırlama” ve “Engelli bireylerle iletişim” konularını içerecek şekilde yüz yüze küçük gruplar halinde verilmiş olup, eğitime engelli bireylere hizmet vermekte olan resmi engelli bakım merkezlerinde görevli mesleki personel ve yöneticiler ile Bakanlığımız personeli katılmıştır. Eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik planlama yapılmakta ve uzaktan eğitim modülü hazırlanmaktadır.

Diğer taraftan; soru önergesinde bahsi geçen konuya ilişkin idari ve adli soruşturma süreci devam etmekte olup, hukuki süreç hassasiyetle takip edilmektedir. Soruşturma süreci tamamlandığında Bakanlığımızca 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun uyarınca davaya müdahil olunacaktır.

Kişisel veriler, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamındadır.